

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 19 febr. 1904, kl. 12,45 e. m.

*Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.
Maj:t i fråga om afveckling af allmänna hypoteksbanken.*

Uti motion n:o 10 har herr af *Burén* hemställt: »att Riksdagen måtte besluta att i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t dels utan anlitande af kommitté 1:o) utreda, om och på hvad villkor svenska penningutlånande verk, inrättningar, fonder och kassor, hvilka icke äro att hänföra till bankbolag, äro villiga att under loppet af 3 à 4 år antingen med $\frac{1}{4}$ -del af de belopp, de vanligen pr år utlåna, eller mot visst fast belopp inlösa hypotekslånens kapitalåterstoder, äfvensom 2:o) inhämta upplysning och utredning från allmänna hypoteksbanken, om den kan bestrida sina räntelikvider på sina obligationer och utlottningen af desamma med sina från hypoteksföreningen inlösta kapitalfordringar, samt om statsverket efter en dylik afveckling af allmänna hypoteksbanken kan återfå de 30 miljoner kronor, som utgöra allmänna hypoteksbankens statsgaranti, dels ock vidtaga de åtgärder, hvartill en dylik utredning kan föranleda.»

Det egentliga syftet med förevarande motion är att bereda jordbruket bekvämare lånetillfällen samt skapa ett inhemskt fondsystem för jordbrukskreditens tillgodoseende. Medlet för uppnående af dessa syften är hypo-

teksföreningarnes upplösning och hypoteksbankens afveckling, på det sätt, att sparbanker, allmänna och enskilda kassor samt diverse bolag skulle öfvertaga hypoteksföreningarnes alla fordringar och skulder för att därefter under loppet af några få år kontant inbetala de senare till Allmänna hypoteksbanken, hvilken därmed finge gälda sin utelöpande obligationsskuld.

Utan att ingå uti en närmare undersökning af de ekonomiska möjligheterna för eller följderna af en dylik omplacering på få år af de stora värden, hvarom här är fråga, får utskottet anmärka, att med all säkerhet afhjälpan det af jordbrukarnes kreditbehof genom motionärens förslag långt ifrån att underlättas tvärtom komme att i betänkelig grad försvåras. Utskottet vill i fråga härom endast erinra, att hypoteksbanken utlämnar lån dels mot 4 % ränta och 2 % amortering, hvarigenom lånen återbetalas under en tid af 27 år, dels mot 4 % ränta och $\frac{1}{2}$ % amortering, hvarigenom återbetalningen sker under 55 år, samt att, enligt senaste tillgängliga berättelse för år 1902 hypoteksbanken till lån af förstnämnda slag under året utlämnat sammanräknadt 1,132,430 kronor men däremot till lån af sistnämnda slag tillsammans 11,480,350 kronor, hvaraf synes framgå att jordbrukarne själfva allmänt föredraga lån med den längre amorteringstiden. Rikets öfriga penningeinträttningar lära väl för närvarande betinga sig icke obetydligt högre ränta för lån mot inteckning i jordbruksfastighet, och anledning saknas till antagande, att afsevärd stadigvarande sänkning i räntefoten skulle vara att förvänta åtminstone under de närmaste åren. Dessa penningeinträttningar binda sig dessutom icke vid lång amorteringstid. Hypoteksbanken med hypoteksföreningarna synes således vara den enda penningeinträttning, som kan, såvidt möjligt, lämna sina villkor efter jordbrukarnes behof.

Framför allt vill utskottet emellertid erinra därom, att det finnes ingen grund att antaga, vare sig att hypoteksföreningarna såsom varande fria kooperativa föreningar skulle befinnas hugade att upplösa sig, eller att sparbanker, allmänna och enskilda kassor m. m. å sin sida vore villiga att öfvertaga de säregna uppgifter, som åligga de förra.

Hvad slutligen beträffar den fördel för staten, som motionären ställer i utsikt, i det att denna efter hypoteksbankens likvidation skulle återfå den garantifond af 30 miljoner kronor i statsobligationer, som den lämnat hypoteksbanken, så torde vara nogsamnt känt, att nämnda fond aldrig tagits och väl aldrig kommer att tagas i anspråk, hvadan skäligen lik-

giltigt är, om dessa obligationer ligga i nämnda banks förvar eller återlämnas till riksgäldskontoret.

Under hypoteksföreningarnas första verksamhetstid sköttes måhända lånerörelsen åtminstone i viss mån på ett sätt, som icke varit i allo för jordbruket lyckobringande; och detta förhållande har utan tvifvel varit en verksam anledning till motionärens förslag. Men följderna af detta förhållande lära icke kunna afhjälpas genom den afveckling, som motionären nu ifrågasatt.

Utskottet får alltså, med erkännande af det välvilliga syftet med ifrågavarande förslag, hemställa,

att herr af Buréns motion n:o 10 icke må till någon kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 februari 1904.

På utskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.
